

דף ינשוף – לסיכום פרק 8 ההכרזה על הקמת מדינת ישראל, הקמת צה"ל ופירוק המחתרות

א. הקדמה

קראו את ההקדמה לפרק 8 (עמודים 109–110) והשלימו את המשפטים הבאים (היעזרו במחוסן המילים):

עד אמצע מאי 1948 היישוב היהודי הצליח לעמוד בפני התקפות הערבים, אבל האיום ה_____ לא הוסר לחלוטין. ישובים יהודיים שונים היו נתונים במצור, בהם _____ וגוש עציון. _____, שניסתה להעביר סיוע ללוחמי הגוש, _____ על ידי הערבים ואנשיה נטבחו. ב-12 במאי הותקף _____ על ידי הלגיון הירדני, שאליו נלוו כאלף לוחמים מקומיים. ב-14 במאי _____ גוש עציון בידי הערבים ורוב אנשיו נפלו בקרב, נפצעו או נשבו. כמאה _____ יהודים נטבחו בידי הערבים. הבריטים עזבו את הארץ בלילה שבין ה-14 וה-15 במאי 1948. לקראת מועד זה פרצה בקרב מנהיגות היישוב היהודי מחלוקת פנימית בשאלה אם _____ על הקמת מדינה יהודית מיד עם תום השלטון הבריטי. בסופו של דבר _____ להכריז על הקמת מדינה יהודית, דבר שאירע ב-14.5.1948. בסוף חודש מאי הוחלט על הקמת _____ ופירוק ה_____ . תהליך פירוק המחתרות עורר התנגדות רבה והסתיים רק ב_____ 1948.

מחסן מילים

שבויים; להכריז; ערבי; התגלתה; גוש עציון; נפל; נובמבר; הוחלט; צה"ל; מחתרות; מחלקת ה-ל"ה; ירושלים

ב. ההכרזה על הקמת מדינת ישראל

קראו את ההקדמה לסעיף 1 (עמוד 110) והשיבו:

1. מהי הידיעה שנודעה למנהיגי היישוב בימים שקדמו לסיום המנדט?

2. מדוע ידיעה זו עוררה חששות בקרב ראשי היישוב?

3. מדוע המליצה ארה"ב למנהיגי היישוב להימנע מלהכריז על הקמת מדינה יהודית?

ג. נימוקי המנהיגים שדרשו את דחיית ההכרזה

קראו את סעיף 1א (עמוד 111) והציגו את נימוקי המתנגדים להכרזה על הקמת מדינת ישראל מיד

עם תום המנדט הבריטי:

1. חשש מפני הפלישה הערבית:

2. שמירה על יחסים תקינים עם ארה"ב:

ד. נימוקי המנהיגים שהתנגדו לדחיית ההכרזה

קראו את סעיף 1ב (עמודים 111–112) ומתחו קו בין הכותרת לבין ההסבר המתאים:

הסבר

כותרת

היישוב היהודי יוכל להכריז על גיוס חובה, לפתוח את גבולות הארץ לעלייה וכן לייצר ולייבא כלי נשק.

העדר קשר ודאי בין ההכרזה לבין פלישת צבאות ערב

יש לנצל את האפשרות החד פעמית למימוש החזון הציוני.

הכרזה על הקמת מדינה יהודית עשויה לאפשר ליישוב היהודי לגייס את כל כוחו

הימנעות מהכרזה אינה מבטיחה שהערבים לא יפלו.

הפסקת אש עלולה לחזק את הערבים ולהחליש את היישוב היהודי

חשוב לשמור על יחסים טובים עם האמריקאים, אך אין להקריב לצורך כך את האינטרסים הציוניים הבסיסיים.

הזדמנות היסטורית

לערבים יהיה יותר זמן להתאמן והיהודים לא יוכלו לייבא נשק, לא יוכלו להכריז על גיוס חובה ולא יוכלו להעלות עולים.

השיקולים הדיפלומטיים הם משניים בחשיבותם

היישוב היהודי מוכן להילחם ברגע זה, ויתכן שנכונות זו תפחת בעתיד.

הנחיתות הצבאית של היישוב היהודי אינה מחייבת תבוסה

במלחמה יש חשיבות גם לשיטות הלחימה ולנחישות הלוחמים, ולא רק להרכב הכוחות הצבאיים

היישוב היהודי נהנה מיתרון מורלי

מדוע החליטה מנהלת העם להימנע מפירוט גבולות המדינה בהכרזה?

ה. הקמת צה"ל

קראו את סעיף 2 (עמוד 116) וסמנו את התשובה הנכונה ביותר:

- מה היה המרכיב המרכזי בכוח היהודי במהלך שלב א' של המלחמה?
 - האצ"ל
 - הלח"י
 - ההגנה, שכללה בתוכה את הפלמ"ח
 - הפלמ"ח
- איזה מהמשפטים הבאים מייצג בצורה המדויקת ביותר את המושג "ממלכתיות"?
 - שאיפה להפוך את ישראל לממלכה.
 - ריכוז העוצמה הפוליטית והצבאית בידי ממשלת ישראל.
 - הקמת צה"ל.
 - כל התשובות נכונות.

ו. פירוק המחתרות – פירוק האצ"ל והלח"י

קראו את סעיף 3א (עמודים 117–118) וסמנו נכון / לא נכון:

- לאחר ההכרזה על הקמת צה"ל הצטרפו אליו כל חברי האצ"ל והלח"י. נכון / לא נכון
- חלק מאנשי האצ"ל והלח"י לא הצטרפו לצה"ל מיד לאחר הקמתו והוסיפו להילחם באופן עצמאי בירושלים. נכון / לא נכון
- הוראת בן גוריון לפעול בכוח נגד אנשי האצ"ל שהביאו לחופי הארץ את הספינה אלטלנה עוררה דילמה מוסרית. נכון / לא נכון
- פרשת אלטלנה הצליחה לשים קץ לקיומן של מחתרות עצמאיות. נכון / לא נכון
- הקריקטורה שבעמוד 118 מרמזת שהערבים היו מרוצים מאירועי פרשת אלטלנה. נכון / לא נכון
- שליחותו של שליח האו"ם הרוזן ברנדוט עוררה התלהבות בישראל. נכון / לא נכון
- הרוזן ברנדוט נרצח על ידי חוליית אנשי אצ"ל. נכון / לא נכון
- בעקבות פרשת רצח הרוזן ברנדוט בא הקץ לפעילותן של מחתרות האצ"ל והלח"י. נכון / לא נכון

ז. פירוק המחזרות – פירוק מטה הפלמ"ח

קראו את סעיף 3ב (עמוד 120) והשיבו:

1. מדוע החליט בן גוריון לפרק את הפלמ"ח?

2. מדוע עורר פירוק הפלמ"ח התנגדות?

ח. לסיכום

הציגו את תפיסת הממלכתיות והסבירו כיצד היא באה לידי ביטוי בפרשת אלטלנה.

- הכריז על הקמת מדינת ישראל. _____
- גוש ישובים שנכבש על ידי הלגיון הירדני. _____
- מחלקת לוחמי הגנה שנשלחה לסייע למגיני גוש עציון ואשר חבריה נטבחו על ידי הלוחמים הערבים. _____
- ספינת נשק של האצ"ל שהוטבעה בפקודת דוד בן גוריון. _____
- תפיסתו של דוד בן גוריון, לפיה יש להכפיף את העוצמה הצבאית והפוליטית לממשלת ישראל. _____
- הצבא שהקימה מדינת ישראל בסוף מאי 1948. _____
- פלוגות מחץ, שפורקו על ידי דוד בן גוריון. _____
- נרצח על ידי חוליית אנשי לח"י. _____
- ארגון צבאי לאומי. _____
- לוחמי חירות ישראל. _____
- שליח או"ם הציע לקרוע את הנגב ממדינת ישראל. _____
- ארגון צבאי שהיה כפוף למנהיגות היישוב היהודי עד להקמת מדינת ישראל עד להקמת צה"ל. _____
- המפלגה שבה היה חבר דוד בן גוריון. _____

